

A Rövidített Építőipari Osztályozás /ABC/

A "Rövidített Építőipari Osztályozás" ABC /Abridged Building Classification/ az Egyetemes Tizedes Osztályozás /ETO/ jelzeteinek az építészet és építőipar területére összeállított, praktikus alkalmazható válogatása. Az ABC ügyviteli és könyvtári célokra egyaránt használható.

1950-ben a Nemzetközi Építőipari Dokumentációs Bizottság /CIDB/, amely később az Építőipari Kutatások, Tanulmányok és Dokumentációk Nemzetközi Tanácsává /CIB/ alakult át, tagjainak javasolta, hogy fogadják el az ETO használatát a dokumentációs cserében. Megállapították, hogy a szakozás módja egységesebbé tehető, ha az ETO-számok válogatott jegyzékét használják. A válogatási munkát az angol Közmunkaügyi Minisztérium könyvtára készítette elő, és Munkabizottságot jelölt ki az ABC elkészítésére. 1952-ben a Munkabizottság Nemzetközi Építőipari Osztályozó Bizottsággá alakult át /a CIB és FID vegyes bizottsága/, amelynek feladata az építőipari dokumentációk osztályozási és katalogizálási rendszerének egységesítése.

Az ABC első kiadása, Koppenhága/Stockholm, 1954, február, 59 p. angol nyelven jelent meg, csupán 300 példányban. Ez a kiadás a dán és svéd Építőipari Kutatóintézet és az IBCC^{1/} Szerkesztő Bizottságának anyagi támogatásával jelent meg. A második kiadás szintén angol nyelven 2000 példányban jelent meg a CIB, az UNESCO, a Bouwcentrum és az IBCC Szerkesztő Bizottságának anyagi támogatásával; érvényes 1955. januártól 1965 januárjáig. Azonos tipográfiai megoldással angol, dán, spanyol, francia, olasz, holland, norvég, portugál, svéd stb. nyelveken is megjelent. A második angolnyelvű kiadást az Építésügyi Dokumentációs Iroda magyarra fordította, a kézirat a nyomdában van, és rövidesen megjelenik. Valamennyi nyelvhez külön betűrendes mutató készül, és a kötetek összegyűjtve többnyelvű szótárként használhatók.

Az ABC használati szabályai az alábbiak:

Az ABC főcsoportjai megfelelnek az egyes foglalkozási ágaknak. A főbb csoportok: 62 /mérnöki tudomány/, 69 /építőipar/, 71 /városrendezés/, 72 /építészet/. Ilymódon tehát egy betonvázás ipari épület dokumentációját a következő négy szempontból osztályozhatjuk:

Szerkezeti számítások	624.94.016.5
Helyszíni kivitelezés	693.95
Ipartelepítés	711.554
Ipari építészet	725.4

A különböző fogalomkörök közül pontosan ki kell tehát választanunk, hogy melyik a domináns. Ha az építészeti tervezés a domináló, akkor a 725.4 jelzetet fogadjuk el, míg a szer-

^{1/} Nemzetközi Építőipari Osztályozó Bizottság

kezeti forma esetében a dokumentációt a 693.95 jelzethez osztjuk be. A fent említett elsődleges fogalomkörök egyenlő rangúak, és köztük világos az elhatárolás; viszont, hogy a több fogalomkört fedő, vegyes jellegű műveknek és gyűjteményes tanulmányoknak egy jelzettel adhassunk, a 69 csoportot az építőipari irodalom fő csoportjaként fogadjuk el. Ezért tehát az épületszerkezetek, pl. a szerkezeti elemeket a 69.02-ben találjuk, nem pedig a 624-ben, az általános mérnöki szakban, ahol a számítások szerepelnek /pl. a szerkezetek statikája, 624.04; a szerkezeti elemek méretezése, 624.07; épületszerkezetek a mérnöki magasépítés szempontjából, 624.9/.

A témák egyszerű számokkal való osztályozásán kívül az ABC-nek az összetett fogalmak kifejezésére az alábbi jelzetei vannak:

Két, vagy kettőnél több fogalom összekötésére a kettőspontos viszonyítást alkalmazza.

A közös alosztások közül nem használja, és meg sem említi a nyelv szerinti alosztást, csak a földrajzi alosztások szákszámának táblázatát közli, természetesen ezt is csak kivonatolva. A földrajzi alosztások jelzetei csak abban az esetben érvényesek, ha a téma helyhez kötött.

A formai alosztások közül csak a kézikönyv /02/ és a folyóirat /05/ szákszámokat említi.

Az idő szerinti alosztásnál az idézőjel közé tett évszámot, "1956", az időbeli jelenségek közül pedig csak az építőipari dokumentációk szakszámánál gyakran szükséges téli építés számát 69.03"324" adja meg.

A szempont szerinti alosztásokat a 69-es főcsoportban közli, pl. 69.003 gazdasági szempont, és ezeket a .00-ás alosztásokat az ETO számok bármelyikéhez hasonló jelentéssel hozzá lehet kapcsolni.

A - jeles korlátozottan közös alosztásokat az ABC nem tünteti fel, csak megemlíti, mivel a különböző helyekről kapott dokumentációkon és katalóguskartonokon megtalálhatók.

Gyakran van szükség az anyagok szerinti alosztásra. Az osztályozók ezt a problémát a : jellel és a 691 csoport megfelelő számával igyekeznek megoldani; ha csak lehetséges, ezt a gyakorlatot kerülnünk kell. A 624 csoportban az építőanyag szerinti osztályozást a kettősponttal és a 624.01 csoport /szerkezetek anyaguk szerint/ számaival végezzük, a 69 csoportban a kettősponttal és a 693/699 csoportokkal pl.

624.073:624.012.4 betonlemez számítása és
69.022.3:693.22 külső téglafalak.

Ha különleges esetekben a fenti csoportok nem eléggé részletesek, akkor a kettőspontot és a 66/68 csoport megfelelő számait használhatjuk.

Az ABC-ben a nem műszaki kérdéseket nem részletezik, de néhány számot feltüntettek, számítva a műszakiaknak gazdasági, társadalmi, jogi és oktatásügyi téren felmerülő tudományos érdeklődésére. Külön figyelmet érdemel a 333 szak /föld és földbirtok,

ingatlanjavarak/, ahová olyan fontos témák sorolandók, mint a "vagyonkezelés" és "lakásügyi kérdések".

A dokumentációs intézetekben és nagyobb könyvtárakban a részletes osztályozáshoz a teljes ETO táblázatokat és a legújabb ETO kiegészítéseket kell használni; ha azonban a fogalomkörök megválasztásánál az ABC-t használjuk, a könyvtárak között az osztályozás egységességét biztosíthatjuk. Ugyanakkor ezzel a kiadvánnyal a kisebb építőipari könyvtárak szakozó munkája könnyebbé válik.

Fejes Józsefné

= . = . = . =

A p o s z t r ó f /folytatás/.

Szakozási gyakorlatunk során megszoktuk, hogy az olyan fogalmat, aminek főtáblázati száma nincs decimálisan körülírva, viszonyítással jelöljük.

Ilyen értelemben a szakozónak szabadkeze van, mert a viszonyítással együvé hozott számok - ebben a formában - nincsenek a táblázatban előre és kötötten megadva, a fogalom pedig annyi irányból közelíthető meg, ahány számot viszonyítottunk.

Az ilyen jelzet azonban - túl azon a jelentős hátrányon, hogy katalógusunk terjedelmét és az építésével /készítésével/ kapcsolatos munkát és költséget számottevően növeli - félrevezető is.

Azokra a fogalmakra ugyanis, amelyeknek jelzetét a viszonyítás során felhasználtuk, az egyes számok alatt - mert hiszen a katalóguskartont a viszonyítás minden száma alá le kell raknunk - semmi irodalmat nem találunk; itt csupán a viszonyítással megjelölt - lényegében új - fogalomra találunk anyagot.

Szükség volt tehát egy olyan jelölési lehetőség bevezetésére, amely módot ad a szakozónak, hogy a kezébe került dokumentum jelölésére a szakszót maga építse fel a táblázat olyan részein, ahol - a fogalmak egyértelműen meghatározottak lévén - az így előálló ETO-jelzetek egységessége biztosított.

V e g y ü l e t e k j e l ö l é s e .

Vegyületek részeinek jelölésére használjuk az aposztróft. Binér vegyületet úgy jelölünk, hogy a fém / a kation/ ETO-jelzetéhez függesztjük a sav / az anion/ jelzetét úgy, hogy az 546-ot az aposztróffal pótoljuk.

Itt jegyezzük meg, hogy vegyületek jelzetének szerkesztésekor előbb annak a gyöknek a számát írjuk le, amelynek jelzete decimálisan az utolsó helyen áll.